

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים סד.

- א) לקמן ע"ז חולין ג',
- ב) זבחים ד' (א) סוכה ד' ג';
- ג) וזבחים ז' מנחות טו' א';
- ד) שבת כגג' (י) וע"כ;
- ה) וי"ע חו"ס יומא סג.
- ו) ד"ה טעמאן ח' [שנועות ד' א].

- א נמי פ"ה מהל' ספולו המוקדשין הל' טו';
- ב ב מיי פ"ה מהל' ק"פ הלכה טו';
- ג א ד שס הלכה יא;
- ד ק"ח ד שס הלכה יב;
- ה ל"ב ה שס הלכה יג;
- ו מ ו שס הלכה יד;
- ז מ א ז שס הלכה טו;
- ח מ ב ח שס הלכה יא;
- ט מ ג ט שס הלכה טו;
- מד י שס הלכה יד;

רבינו הגאון

הכא קמיני המולק עובר והמקטיר את האימורין אינו עובר. והתם קמיני המקטיר את האימורין עובר והמולק אינו עובר קשיין אהרדי. ופרקיני שתי הבריות לר"ש חן, הא דפרטא אמליקה ב"ד הכי קמיני ר' שמעון במחני וראו כל הזבחים ב"ד בין לשמן ובין שלא לשמן פטור וי' שמעון פטור בשאר זבחים כ"ש אמליקה, והא דמחייבת אמליקה בחולו של מועד בדהריה מחייב ר"ש במשנתו [דנתן] בשאר כל הזבחים במצוה בין לשמן ובין שלא לשמן [חיוב] דמליקה כשחיפת חשיב לה. הקטרת אימורין יש גנא דיקשי הקטרה לשחיטה ומחייב, ויש גנא דלא מקיש ותרווייהו איכא דר"ש. ואמרינן מאי טעמא דר' שמעון רב"ד מחייב השוחט את הפסח לבדו על החמץ ופטור השוחט שאר זבחים על החמץ ב"ד. ובמועד מחייב השוחט שאר זבחים על [הפסח] [וחמץ] ופטור השוחט הפסח לשמו. ופשיטתו טעמא דר"ש משום דמחייב תרי קראי לא יתחטף ולא תזבח, ובתרווייהו כתיב זבחי שמעי' מתרי זבחי דאינון זבחי וזכויה דהיה לה למכחב זבחים דמשמע זבחים טובא ופלגינהו וכתב זבחי זבחי. ש"מ כל זבחי דאיכא זבח הווא זבח חג הפסח. הבשר שעובר עליו קרינא ביה זבחי, ואזכר זה חייב ולא אשאר זבחים, אבל במועד דליכא זבח חג הפסח קרינא זבחים וחייב אשאר זבחים. ודיקנין מוקמי השוחט עצמו על החמץ במועד לשם שלמים חייב. דוקא שעקר שם פסח השוחט עצמו וקרינא שלמים, מכלל דבשאר ימות השנה בעי עקירה. ופרקיני לבורם אימא דל דלא בעי עקירה ומחני' בן נחשו בעלוי מטאין ממים ודחו לפסח שני דסתמיה לשם נשחט בשלש בחות שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל, חרי ג'.

הא והא רבי שמעון. נראה לר"י דהיה קמייתא א"ל הוה מאי לאוקומי כרצון משום דקמיני ביה אצל המולק את העוף ב"ד אינו עובר בזולא כלום אמאי נקט עוף אי לאו דאתא למידק דווקא ב"ד אצל זבול המועד אפילו בצוף נמי מייחייב ויינינו כר' שמעון וזבונטרס פי' לעיל טעם אחר אמאי נקט עוף: **ואיכא ד"א** מקיש חלב לזבח וזהו דלא מקיש להקטרה לענין הכי מקיש דלא אמרינן אפילו אחד צנוף העולם דסגרא הוה לאקושי להכי: **מעמא** ש"מ דא שמו הא כתמא פטור ש"מ בו'. וזת גירסת רש"י ואין נראה לר"ת דהא איכא למידק מרישא אפיכא ג' וגריס ר"ת פסח לשמו אמאי פטור שלמים לשם פסח קשטט ש"מ צעי עקירה פירוש דלי לא צעי עקירה אפילו שחט לשמו כשר דשלמים לשם פסח כשר דהא מכשיר לעיל ר' יהושע שוחט אחרים לשמו: **קראו** את ההלל. פי' לויס דמניא בתוספתא ישראל שוחטין את פסחיהו ולויס קוראים את ההלל קשה לר"י דלמניין צ"י אין נערכין צערכין (י"א). וזכילנד מצרכין (ברכות לה. ושם) אין אומרים שירה אלא על היין והכא חזינן דליכא שירה בלא נסקיס וכן היו (ס) מקדשין העזרות צ"י תודות וצזיר ואומר ר"י דה"פ אין אומרים שירה בשעת הקרבת קרבן אלא על היין דמשמע אלהים ואנשים דריש ליה ועיקר שמה ושמה היינו בשעת אכילה ודומיא דהכי נמי לגזוה בשעת הקרבת קרבן קאמר דאין אומר שירה אלא על היין אצל שלם בשעת הקרבה היו אומרים שירה שלא על היין צנמה דוכתי:

אמאי דלתות העזרה יתקעו הריעו ותקעו ה"כהנים עומדים שורות ושורות ובידיהם בויכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף כסף ושורה שכולה זהב זהב לא היו מעורבין ולא היו לבזיכין שוליים שמה יניחום ויקרש הדם וישחט ישראל וקבל הכהן נתנו לחבירו וחבירו לחבירו ומקבל את המלא ומחזיר את הריקן כהן הקרוב אצל המזבח זורקו וזיקה אחת כנגד היסוד ויצתה כת ראשונה ונכנסה כת שניה ויצתה שניה נכנסה שלישית כמעשה הראשונה כך מעשה השניה והשלישית קראו את ההלל אם גמרו שנו ואם שנו שלשו אע"פ שלא שלשו מימיהם ר' יהודה אומר (א) מימיהם של כת שלישית לא הגיעו לאהבתי כי ישמעו ה' מפני שעמה מועטין (ב) כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים ר' יהודה אומר (ג) כום היה ממלא מדם התערובת זרקו וזיקה אחת על גבי המזבח ולא הוודו לו חכמים כיצד תולין ומפשיטין אונקליות של ברזל היו קבועים בכתלים ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין כל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט (ד) מקלות דקים וחלקים היו שם מניח על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט ר"א אומר (ה) ד"ד שחל

לישב על הקרקע: שמה יניחום. כהנים על גבי קרקע עד שיקבלו דם אחר מחמת שהן מרוצין וישכחום ויקרש הדם ולא יהא רחוי לזרוק: שחט ישראל אם ירעה שהשמיטה כשירה צורים בכל הקרצנות: וקיצל כפון. הדם צנוף מלאר הטלה: נוסמו לחציו. שהרי צנורה הן עומדים עד המזבח: מקבל את המלא. מיד הנותנו לו ומחזיר את הריקן שזור אלו מיד כהן הזורק: וזיקה אחת. צנוף עצמו זורק ולא מתנה באכזב שאין לך קרבן טעון אכזב אלא חטאת לזדה כדכתיב [ויקרא ד] באכזבו: כנגד היסוד. צרוחות שצנמוצם שהיה יסוד תחתיהן חורק לזקיפתו של מוצח והוא נופל ליסוד. ולפי שאין היסוד מקיף את המוצח אלא את הלפון ואת המערב צנמתן צנמת מדות (פ"ג משנה א) לכך הוירכך לומר כנגד היסוד: כל מעשה פשעים ושלישים. הכל כאשר אמרו: קראו אם ההלל לכל כמות קאי: אם גמרו שנו. כשהיו מתחילין לשחוט מתחילין לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחיתתן עד שגמרו ועדיין רצים שוחטין חורין וקורין שניה: ואם שנו. ועדיין לא גמרה שחיתת פסחי אותה הכת שילשו וכן השניה וכן השלישית ואע"פ שלא אירע מעולם ששילשו לפי שהיו שם כהנים מרוצין ומהירין צנמתכתן: לא הגיעו לאהבתי אפילו פעם ראשון: אלא שהכהנים מדיחין העזרה. שאמת המים מהלכת צנורה וכשהן רוצין להדיח העזרה פוקקין את נקב יציאתה והמים פושטין והולכין על גדוניה ומדיחין את כל העזרה שרצה של שש היתה כולה ואחר כך פותחין הנקב והמים יוראים ובערב הפסח מתוך שהדמים מרוצים היו מדיחין אותה והכהנים היו מדיחין אותה בשבת שלא ברצון חכמים: מדם הפערובת. המוטל על הרצפה וטעמא מפרש בגמרא [ספ"ג]. אונקליות. מסמרים שראשיהן כפופין למעלה. קרוק"ש בלע"ז: צעמויין. אלו עמודין קטנים הרבה וקרויין נססין כדאמרינן צמס' תמיד (פ"ג משנה ה) דמתן צ"ת המטבחים היה ללפונו של מוצח ועליו שמונה עמודין וקרויין נססין וקוריות של ארו על גביהן ואונקליות של ברזל היו קבועין בהן וג' סדרים שבהן תולין ומפשיטין וקבועין בעזרה במקום צ"ת המטבחים: חלוקין. מחולקין. מפוללות קליפתן: שחל

קשיא מליקה אמליקה. דס"ד בארבעה עשר קאמר וקמיני דעבר אמליקה דומיא דשאר קרצנות ועוד דקא חשיב ליה כשמיטה: ה"ג ולטעמינן יסיקני לך הוה גופא דקמיני רישא לא אמרו אלא פסח בלבד. אבל שאר קרצנות הן מחייב והדר תני אחד המולק ואחד המזוה רבי שמעון דמניא לטק דשאר קרצנות בארבעה עשר ומחייב עלייהו צמועד: מליקה אמליקה לא קשיא. קמייתא דפטור בארבעה עשר קאי דמניינה ביה דהדיא ונתנא עוף והוא הדין לשאר זבחים אלא משום דאורחיה לעכזביה צו ציוס אחר התמיד נקט ליה ורישא דמנייתא דמנייתא דקמיני נמי לא אמרו אלא פסח בלבד רבי שמעון אמרה וארבעה עשר קאי ואחד השוחט כו' דסיפא בחולו של מועד קאמר ואשמעינן חיונה לזורק ולמולק כשוחט דלא תימנא שמיטה דווקא: סנאי היא. הני מרתי סממי תנאי היא וליצילא דרבי שמעון מר מקיש הקטרה לעבודת הדס המולק וישנו בהלנת אימורין ומר לית ליה הא היקישא דשמיטה קאמר רמנא וזיקה דמתרביצא בהדיא מדס זבחי אצל הקטרה לא: זבחי זבחי פרי וימיני. מרי קראי כמיני שקיל י' דחד מנייהו ושדי אלאךדן וקרי ביה זבח דהיינו פסח וקרי ביה זבחי לשאר זבחים: ואמאי פלגינהו רמנא. ואלא כמב זבחי צמד קרא והכל צממע צין צפסא צין צשאר זבחים: לומר לך צומן דאיכא זבח. דהיינו פסח בארבעה עשר לא מחייב אשאר זבחים: הא סתמא פטור. מלא משחט דאמרינן כל כמה דלא עקר שם פסח מנייה הוא פסח ושחטו צשאר ימות השנה ופקול ושמטה שצירה ראייה היא: צעי עקירה. ולא אמרינן סתמיה שלמים הוא ולשון צעיא הוא כלומר פשטינן לה מהכא או לא: מפי חבורה. כולם הוודו צדכר זה לאוקומי מתני' דמשמע דצעי למעקר שם פסח מנייה כגון שהיו צעלי טמאין בארבעה עשר דקמיה לן פסח שני קאי מש"ה צעי עקירה: מתנאי הפסח נשחט צשגל יסות. פסחי צבור צין שהצבור מועטין ויכולין לישחט כולן צבת אחת מנחה ליתחלל לשלם ימות זו אחר זו: צויכי וזכו וצויכי כסף. כפות גדולות לקבל בהן הדם: שזונה כסף כו'. צגמ"ו מפרש טעמא: ולא היו לצויכין שוליים. רחצין מלמטה אלא חדין תחתיהם כדי שלא יוכלו

לישב על הקרקע: שמה יניחום. כהנים על גבי קרקע עד שיקבלו דם אחר מחמת שהן מרוצין וישכחום ויקרש הדם ולא יהא רחוי לזרוק: שחט ישראל אם ירעה שהשמיטה כשירה צורים בכל הקרצנות: וקיצל כפון. הדם צנוף מלאר הטלה: נוסמו לחציו. שהרי צנורה הן עומדים עד המזבח: מקבל את המלא. מיד הנותנו לו ומחזיר את הריקן שזורק אלו מיד כהן הזורק: וזיקה אחת. צנוף עצמו זורק ולא מתנה באכזב שאין לך קרבן טעון אכזב אלא חטאת לזדה כדכתיב [ויקרא ד] באכזבו: כנגד היסוד. צרוחות שצנמוצם שהיה יסוד תחתיהן חורק לזקיפתו של מוצח והוא נופל ליסוד. ולפי שאין היסוד מקיף את המוצח אלא את הלפון ואת המערב צנמתן צנמת מדות (פ"ג משנה א) לכך הוירכך לומר כנגד היסוד: כל מעשה פשעים ושלישים. הכל כאשר אמרו: קראו אם ההלל לכל כמות קאי: אם גמרו שנו. כשהיו מתחילין לשחוט מתחילין לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחיתתן עד שגמרו ועדיין רצים שוחטין חורין וקורין שניה: ואם שנו. ועדיין לא גמרה שחיתת פסחי אותה הכת שילשו וכן השניה וכן השלישית ואע"פ שלא אירע מעולם ששילשו לפי שהיו שם כהנים מרוצין ומהירין צנמתכתן: לא הגיעו לאהבתי אפילו פעם ראשון: אלא שהכהנים מדיחין העזרה. שאמת המים מהלכת צנורה וכשהן רוצין להדיח העזרה פוקקין את נקב יציאתה והמים פושטין והולכין על גדוניה ומדיחין את כל העזרה שרצה של שש היתה כולה ואחר כך פותחין הנקב והמים יוראים ובערב הפסח מתוך שהדמים מרוצים היו מדיחין אותה והכהנים היו מדיחין אותה בשבת שלא ברצון חכמים: מדם הפערובת. המוטל על הרצפה וטעמא מפרש בגמרא [ספ"ג]. אונקליות. מסמרים שראשיהן כפופין למעלה. קרוק"ש בלע"ז: צעמויין. אלו עמודין קטנים הרבה וקרויין נססין כדאמרינן צמס' תמיד (פ"ג משנה ה) דמתן צ"ת המטבחים היה ללפונו של מוצח ועליו שמונה עמודין וקרויין נססין וקוריות של ארו על גביהן ואונקליות של ברזל היו קבועין בהן וג' סדרים שבהן תולין ומפשיטין וקבועין בעזרה במקום צ"ת המטבחים: חלוקין. מחולקין. מפוללות קליפתן: שחל

תורה אור השלם

- 1. לא תזבח על המזבח דם זבחי ולא ילין חלב חגי עד בקר: שמוה כ"ה
- 2. וזיקה לבם למשמרת עד ארבעה עשר אוח לדשה הוה ויחשבו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים: שמוה י"ו

לעני רש"י

קרוק"ש. וריס, אנקליות.

מוסף רש"י

פסח בשאר ימות השנה שלמים הרי. דנפאן לן מוחמת פסח לה' אלהיך אף ונקר דמועד פסח קרי שלמים (וחו"י ד). שמעת מינה. מקרי ליה זבח פסח פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה. למעקר שם פסח מנייה וכל כמה דלא עקר פסח הוא וכי שחט ליה שלא צומנו חו פסח פסח (שם). בודקה. טעמא פסח או שאלי משגי' מפי חבורה. ואמרו לעולם לא צעי עקירה, והאי דמשמע דצעי עקירה כגון שהיו צעלי טמאין ופסח או לא נדהא מחמת אירוד אלא מחמת צעלי שחטה מחמת טומאה לפסח שני והאי פסח חוי לקרב בארץ הלך צעי עקירה (שם). שחט ישראל וקבל הכהן. קן היה דקנן לעשות זבחים ד'. קראו את ההלל. כל מה קוראה את ההלל ג' פשמיס שהיו פסחיהם מרוצין ולא טעונין הלל בשחיתתם ולא היו מספיקין לשחוט פסחם כל מה עד שקראוהו שלם פשמיס, ואע"פ דמתן אע"פ שלא שלשו מנייהו היינו לא גמרו פעם שלשית טלה, אבל מנייהו אין כה שאל היתה גומרתו שני פשמיס ומתחתל צו פעם שלשית (סוכה ד'). מפני שעמה מרעטין. מתמללה חבורה העזרה לכל כה ומשאר כה שלשית כמעט וזהו חשיבת פשמיס מארכת כדי קריאת שלם הללות (שם).

מוסף תוספות

- א. דמחייב ליה למקטירי חו"ס. שאנן. ב. דקמיני לשמו פטור הא סתמא חייב אלמא לא בעי עקירה אלא מדייקא ליכא למשמע מינה. ג. ס. ג. י"א. פירוש אין אומרים שירה על שום אכילת מזבח כגון וזיקה דמים ויניחן המים. חו"ס' כדכתיב לה.